

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA-TOMKIEL

DDK1-61-20/08/JTB

Warszawa, dn. 12 września 2008 r.

DECYZJA Nr DDK 19/2008

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 50, poz. 331 ze zm.) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP z siedzibą w Warszawie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów działania ww. przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu następujących postanowień wzorca umowy „*UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2 kwietnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami*”:

1. § 1 pkt 3 „*W przypadku wycofania dokumentów po zamknięciu terminu ich przyjmowania, opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi*”,
2. § 2 pkt 3 „*Wpisowe nie podlega zwrotowi*”,
3. § 6 pkt 6 „*Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów*”,

których treść jest zbieżna z treścią postanowień umownych wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 7 kwietnia 2008 r.**

II. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP z siedzibą w Warszawie, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż ww. przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowienia wzorca umowy „*Umowa o warunkach odpłatności za studia*”:

1. § 5 pkt 4 „*Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów*”,

którego treść jest zbieżna z treścią postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296

z późn. zm.), po przyjęciu zobowiązania przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną TWP z siedzibą w Warszawie do zaniechania tych działań poprzez aneksowanie umów istniejących już w obrocie prawnym, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **nakłada na Wyższą Szkołę Pedagogiczną TWP z siedzibą w Warszawie obowiązek wykonania tego zobowiązania do dnia 31 października 2008 r.**

III. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **nakłada na Wyższą Szkołę Pedagogiczną TWP z siedzibą w Warszawie, obowiązek złożenia sprawozdania do dnia 30 listopada 2008 r.** o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania.

IV. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy – kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP z siedzibą w Warszawie Prezes Urzędu Ochrony konkurencji i Konsumentów **umarza jako bezprzedmiotowe postępowanie** w zakresie stosowania przez ww. przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu postanowienia wzorca umowy „*Umowa o warunkach odpłatności za studia*”:

1. § 4 ust 4 „*Kolejne uchwały Senatu w sprawie wysokości odpłatności za studia będą uwzględniać podwyżkę czesnego wyłącznie o współczynnik inflacji w poprzednim roku, ogłaszany przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim*”,

którego treść jest zbieżna z treścią postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) przez co mogło to stanowić praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

UZASADNIENIE

Dnia 25 kwietnia 2008 r. na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 50, poz. 331 ze zm. - dalej „uokik”) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej - „Prezes Urzędu”) działając z urzędu, wszczął przeciwko Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP z siedzibą w Warszawie (dalej - „Uczelnia”) postępowanie w sprawie uznania, iż stosowanie przez nią następujących postanowień umownych:

„*UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2 kwietnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami*”:

1. § 1 pkt 3 „*W przypadku wycofania dokumentów po zamknięciu terminu ich przyjmowania, opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi*”,
2. § 2 pkt 3 „*Wpisowe nie podlega zwrotowi*”,
3. § 6 pkt 6 „*Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów*”

„*Umowa o warunkach odpłatności za studia*”:

4. § 4 ust 4 „*Kolejne uchwały Senatu w sprawie wysokości odpłatności za studia będą uwzględniać podwyżkę czesnego wyłącznie o współczynnik inflacji w poprzednim roku, ogłaszany przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim*”.
5. § 5 pkt 4 „*Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów*”.

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm. - dalej „k.p.c.”).

Podstawą wszczęcia przedmiotowego postępowania był materiał dowodowy zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (sygn. akt DDK–405–10/08/JTB), który został, zgodnie z punktem II postanowienia z dnia 25 kwietnia 2008 r. (sygn. akt DDK-61-20/08/JTB) zaliczony przez Prezesa Urzędu w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu. Analiza zgromadzonego materiału dowodowego wykazała, iż w zawieranych z konsumentami umowach Uczelnia stosuje postanowienia, których treść jest zbieżna z treścią postanowień umownych wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej „Rejestr”).

Postanowienie o wszczęciu postępowania wraz z zawiadomieniem, zawierającym wskazówki dotyczące usunięcia abuzywnego charakteru klauzul znajdujących się w stosowanych przez nią w obrocie konsumenckim wzorcach umów doręczono Uczelni dnia 7 maja 2008 r.

Uczelnia w piśmie z dnia 19 maja 2008 r. wyraziła stanowisko odnośnie do zarzutów zawartych w postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2008 r. W treści przedmiotowego pisma Uczelnia odnosząc się do zakwestionowanych postanowień umownych umieszczonych we wzorcu umowy „*UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2 kwietnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami*”:

1. § 1 pkt 3 „*W przypadku wycofania dokumentów po zamknięciu terminu ich przyjmowania, opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi*”.
2. § 2 pkt 3 „*Wpisowe nie podlega zwrotowi*”.
3. § 6 pkt 6 „*Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów*”

poinformowała, że podejmując w dniu 7 kwietnia 2008 r. uchwałę „*UCHWAŁĘ Nr 10/2008 z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie wysokości: opłat rekrutacyjnej, czesnego, opłaty z tytułu ukończenia studiów, opłat za zaliczenia i egzaminy poprawkowe i komisyjne, różnice programowe, warunkowe podjęcie studiów w roku następnym oraz za wydanie dokumentów i duplikatów w roku akademickim 2008-2009.*” dokonała modyfikacji ww. postanowień umownych w następujący sposób:

ad 1 i ad 2 : „*Opłata rekrutacyjna zwracana jest: a) w przypadku nie unieruchomienia studiów (kierunku, specjalności) z winy Uczelni; b) do czasu podjęcia indywidualnej decyzji o przyjęciu na studia.*” (§1 pkt 3 tejże);

ad 3: „*(...) Zwłoka we wnoszeniu opłat określonych niniejszą uchwałą, wynosząca więcej niż 30 dni, jest podstawą do skreślenia z listy studentów, po uprzednim pisemnym wezwaniu studenta do uregulowania zaległości, na podany przez studenta adres korespondencyjny*” (§ 4 pkt 4 zd. 2 tejże).

Ponadto Uczelnia odnosząc się do postanowienia zawartego § 4 ust. 4 wzorca umowy „*Umowa o warunkach odpłatności za studia*”: „*Kolejne uchwały Senatu w sprawie wysokości odpłatności za studia będą uwzględniać podwyżkę czesnego wyłącznie o współczynnik inflacji*”

w poprzednim roku, ogłaszany przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim” wyjaśniła, iż postanowienie to wprost nie zapewnia konsumentowi prawa odstąpienia od umowy z powodu wzrostu wysokości czesnego z uwagi na fakt, iż prawo takie przysługuje mu na podstawie § 8 ust. 1 pkt 2 lit a przedmiotowego wzorca („Każda ze stron może rozwiązać umowę w przypadku: (...) pkt. 2 Student a) złożenia pisemnej rezygnacji ze studiów”). Jednocześnie z załączonych przez Uczelnię dokumentów wynika, że stosowany przez nią przedmiotowy wzorec umowy zawierający prawo konsumenta do rozwiązania umowy (ww. § 8 ust. 1 pkt 2 lit a wzorca) został przez nią wprowadzony do obrotu konsumenckiego z dniem 1 października 2007 r. (Zarządzenie Nr 10/2007 Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie w sprawie określenia wzoru umowy o warunkach odpłatności za studia, zawieranej ze studentem) – czyli przed datą wszczęcia niniejszego postępowania.

Następnie w piśmie z dnia 30 czerwca 2008 r., będącym odpowiedzią Uczelni na wezwanie Prezesa Urzędu z dnia 16 czerwca 2008 r. wystosowanego do niej w celu uzyskania dodatkowych wyjaśnień w zakresie postanowienia zawartego w § 5 pkt 4 wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia”, poinformowała, iż „Zarządzeniem Nr 8/2008 Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie zmiany wzoru umowy o warunkach odpłatności za studia, zawieranej ze studentem” przedmiotowe postanowienie zostało przez nią zmodyfikowane w następujący sposób: „4. Zwłoka we wniesieniu opłat związanych z odbywaniem studiów, przekraczająca 30 dni, może stanowić podstawę do skreślenia studenta z listy studentów, po uprzednim pisemnym wezwaniu studenta do uregulowania zaległości, wysyłanym na podany przez studenta adres do korespondencji”. Jednocześnie Uczelnia wskazała, iż przygotowała aneks do umowy, który ma na celu wyeliminowanie z treści łączących ją z konsumentami niedozwolonych klauzul kwestionowanych przez Prezesa Urzędu, przekazując na dowód powyższego przedmiotowy aneks.

W piśmie z dnia 21 lipca 2008 r. Uczelnia zobowiązała się do aneksowania w terminie do dnia 31 października 2008 r. wszystkich umów zawartych z konsumentami z wykorzystaniem wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” w celu wyeliminowania z nich abuzywnego postanowienia.

Pismem z dnia 25 lipca 2008 r. zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) Prezes Urzędu poinformował Uczelnię o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań przed wydaniem decyzji.

Z powyższego uprawnienia Uczelnia nie skorzystała.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, następujący stan faktyczny.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie działająca na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 1993 r., Nr DNS-3-0145/TBM/30/93 udzielającej zezwolenia na utworzenie Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, została wpisana do Rejestru uczelni niepaństwowych decyzją Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 1993 r., Nr DNS-3-0145/TBM/30/93 pod nr 20.

Uczelnia jest niepubliczną szkołą wyższą, prowadzącą działalność edukacyjną na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 zm. – dalej „usw”), której przedmiotem jest świadczenie usług w zakresie

kształcenia na poziomie wyższych studiów zawodowych na kierunku m.in. pedagogika, politologia i nauki społeczne, filologia. Organizację i tok studiów określa regulamin studiów, zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W obrocie konsumenckim Uczelnia posługiwała się wzorcami umów w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm. – dalej „k.c.”) zawierających następujące postanowienia umowne, których treść jest zbieżna z treścią postanowień umownych wpisanych do Rejestru:

„UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2 kwietnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami”:

1. § 1 pkt 3 *„W przypadku wycofania dokumentów po zamknięciu terminu ich przyjmowania, opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi”*,
2. § 2 pkt 3 *„Wpisowe nie podlega zwrotowi”*,
3. § 6 pkt 6 *„Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów”*

„Umowa o warunkach odpłatności za studia”:

4. § 4 ust 4 *„Kolejne uchwały Senatu w sprawie wysokości odpłatności za studia będą uwzględniać podwyżkę czesnego wyłącznie o współczynnik inflacji w poprzednim roku, ogłaszany przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim”*.
5. § 5 pkt 4 *„Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów”*.

W Rejestrze zamieszczono następujące klauzule:

- *„50 zł – wpisowe płatne w sekretariacie przy zapisie do grupy językowej, jest to kwota bezzwrotna”* (poz. 838),
- *„Przy rezygnacji z nauki uczestnik nie otrzymuje zwrotu wpłaty rezerwacyjnej”* (poz. 786),
- *„Wpłacona w momencie zapisu kwota 150 zł jest przeznaczona na pokrycie kosztów administracyjnych i dystrybucyjnych i nie podlega zwrotowi w przypadku rezygnacji”* (426),
- *„Niewsprowadzone zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”* (poz. 726),
- *„Zmiana wysokości czesnego w ciągu roku akademickiego, może nastąpić jedynie proporcjonalnie do oficjalnego wskaźnika wzrostu kosztów utrzymania”* (poz. 547),

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

I.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 uokik, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Art. 4 pkt 1 uokik pojęcie przedsiębiorcy definiuje jako przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także:

- a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi

- o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej,
- b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu,
 - c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13,
 - d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z treścią art. 12 usw, uczelnia ma osobowość prawną, a jednym z podstawowych zadań, określonych w art. 13 ust. 1 tej ustawy, jest świadczenie usług edukacyjnych i wychowawczych, polegających na kształceniu studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej, która to działalność ma charakter usług użyteczności publicznej. W tym miejscu należy podkreślić, iż zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego „*Uczelnia niepaństwowa jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.)*”¹ - wyrok z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt III SK 22/2004.

Uwzględniając te okoliczności uznać należy, że Uczelnia, posiadając osobowość prawną i świadcząc usługi edukacyjne, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 a uokik.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przepis art. 24 uokik zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Mówiąc o wzorcach umowy w rozumieniu art. 384 k.c. należy mieć na uwadze wszelkie jednostronnie przygotowane przed zawarciem umowy, gotowe klauzule umowne, które w praktyce mogą przyjąć postać ogólnych warunków umów, wzorów umów, regulaminów. Wzorzec umowy stosowany w obrocie z konsumentami może zostać poddany tzw. kontroli abstrakcyjnej na podstawie przepisów zawartych w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c., dokonywanej niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment).

Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej - „SOKiK”) i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją

¹ Obecnie art. 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.)

umieszczenia postanowienia umownego w Rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis klauzuli do wskazanego powyżej Rejestru oznacza, że jej stosowanie w jakimkolwiek wzorcu umownym jest zakazane. W tym miejscu należy podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia.

Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik (W obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16.02.2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24.) obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone są również takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Z treści art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik wynika, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru, o czym stanowi art. 479⁴⁵ k.p.c. Tym samym, dla stwierdzenia stosowania praktyki, polegającej na bezprawnym naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru konieczne jest wykazanie spełnienia przesłanki bezprawności przejawiającej się w stosowaniu przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści tożsamej z wpisem do Rejestru dokonany przez Prezesa Urzędu na mocy stosownego orzeczenia SOKiK.

Analiza przekazanego do Urzędu przez Uczelnię wzorca umowy „*UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami*” wykazała, co następuje.

Treść postanowień zawartych w § 1 pkt 3 „*W przypadku wycofania dokumentów po zamknięciu terminu ich przyjmowania, opłata rekrutacyjna nie podlega zwrotowi*” oraz w § 2 pkt 3 tegoż wzorca: „*Wpisowe nie podlega zwrotowi*” w opinii Prezesa Urzędu jest tożsama z treścią postanowienia: „*50 zł – wpisowe płatne w sekretariacie przy zapisie do grupy językowej, jest to kwota bezzwrotna*” uznanego przez SOKiK za klauzulę abuzywną

w wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 50/05, a następnie wpisanego do Rejestru pod nr 838, z treścią postanowienia „*Przy rezygnacji z nauki uczestnik nie otrzymuje zwrotu wpłaty rezerwacyjnej*” uznanego przez SOKiK za klauzulę abuzywną w wyroku z dnia 13 kwietnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 43/05, a następnie wpisanego do Rejestru pod nr 786 oraz z treścią postanowienia „*Wpłacona w momencie zapisu kwota 150 zł jest przeznaczona na pokrycie kosztów administracyjnych i dystrybucyjnych i nie podlega zwrotowi w przypadku rezygnacji*” uznanego przez SOKiK za klauzulę abuzywną w wyroku z dnia 9 czerwca 2003 r., sygn. akt XVII AmC 44/02, a następnie wpisanego do Rejestru pod nr 426.

Ww. postanowienia zostały uznane przez SOKiK za niedozwolone i wpisane do Rejestru, gdyż wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej przez niego zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, jeżeli konsument rezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania (art. 385³ pkt 12 k.c.) oraz nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy (art. 385³ pkt 16 k.c.) przez co kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.).

Abuzywny charakter tego rodzaju klauzul wynika z faktu, iż umieszczenie ich w umowie powoduje, że konsumentowi nie przysługuje zwrot wniesionej przez niego opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego w sytuacji, gdy rezygnuje z zawarcia lub wykonania umowy.

Jednocześnie nakładają one taki obowiązek jedynie na konsumenta, który zostaje zmuszony do zapłaty określonej z góry kwoty na wypadek rezygnacji z zawarcia umowy bez względu na jej przyczyny. Rozwiązanie takie powoduje naruszenie równowagi kontraktowej stron umowy.

Z uwagi na powyższe postanowienia te jako nieuzgodnione indywidualnie z konsumentem kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Stanowisko takie potwierdził również SOKiK w wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 50/05: „*Postanowienie wzorca powołane w pkt I pozwu należy uznać za niedozwolone w świetle art. 385¹ k.c. oraz art. 385³ pkt 16 k.c., bowiem nakłada wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy, wzorzec nie przewiduje analogicznych uprawnień konsumenta co powoduje, iż uprawnienia stron umowy nie są równoważne.*” Podobne stanowisko zajęł SOKiK w wyroku z dnia 13 kwietnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 43/05: „*Generalna zasada niezwracania konsumentowi wpłaconych przez niego kwot czy to za naukę czy innych opłat – w sprawie niniejszej opłaty rezerwacyjnej w przypadku gdy nie dojdzie do wykonania umowy, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów. Uczestnik kursu nie może zostać pozbawiony możliwości uzyskania zwrotu własnego, wcześniej spełnionego świadczenia w przypadku gdy nie dojdzie do wykonania umowy. Brak możliwości otrzymania wpłaconych pieniędzy jest nieadekwatny do ochrony kupca przed pochopnością decyzji i działań konsumenta. W sytuacji gdy decyzja konsumenta wynika ze zdarzeń losowych, na które konsument nie miał wpływu, postanowienia regulaminu rażąco naruszają jego interesy ekonomiczne*”.

Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu przez Prezesa Urzędu postanowienia wymienione w § 1 pkt 3 oraz § 2 pkt 3 wzorca umowy „*UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami*” nie przewidują dla konsumenta zwrotu wniesionych przez niego opłaty rekrutacyjnej w przypadku, gdy decyduje się on na wycofanie złożonych wcześniej dokumentów po upływie terminu ich przyjmowania ani opłaty tytułem wpisowego w przypadku rezygnacji z usług Uczelni. Należy podkreślić,

iż rezygnacja może nastąpić z przyczyn ważnych (np. losowych) bądź leżących po stronie kontrahenta konsumenta, czego wzorzec umowy nie różnicuje. Z uwagi na powyższe należy uznać, iż przedmiotowe postanowienia mieszczą się w „hipotezach” ww. klauzul, które zostały wpisane do Rejestru pod poz. 426, 786, 838.

Treść postanowienia zawartego § 6 pkt 6 „UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami”: „Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów” w opinii Prezesa Urzędu jest tożsama z treścią postanowienia: „Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów” uznanego przez SOKiK za klauzulę abuzywną w wyroku z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. akt XVII Amc 105/04, a następnie wpisanego do Rejestru pod nr 726.

Przedmiotowe postanowienie umowne zostało uznane przez SOKiK za niedozwolone i wpisane do Rejestru, gdyż wypełnia dyspozycję art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie, które kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Umowa o świadczenie usług edukacyjnych jest umową wzajemną, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego dotyczące zobowiązań, w tym regulujące skutki niewykonania zobowiązań. W świetle dotyczącego umów wzajemnych art. 491 § 1 k.c., jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu ciążącego na niej zobowiązania, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni termin do wykonania, z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Konsument, zawierając umowę, oczekuje od profesjonalisty, aby postępował on zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dobrymi obyczajami i zwyczajami handlowymi, które stanowią dla niego gwarancję pewności i stabilności warunków kontraktu oraz działań profesjonalisty. Przedmiotowe postanowienie umożliwia przedsiębiorcy skreślenie konsumenta z listy studentów z powodu zwłoki w regulowaniu opłat bez wyznaczenia mu dodatkowego terminu na spełnienie przez niego świadczenia pieniężnego.

Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu przez Prezesa Urzędu postanowienie wymienione w § 6 pkt 6 wzorca umowy „UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami” również umożliwia Uczelni skreślenie konsumenta z listy studentów z powodu zwłoki w regulowaniu przez niego opłat bez wyznaczenia mu dodatkowego terminu na spełnienie przez niego świadczenia pieniężnego. Z uwagi na powyższe należy uznać, iż przedmiotowe postanowienie mieści w „hipotezie” ww. klauzuli, która została wpisana do Rejestru pod poz. 726.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że wykazano, iż kwestionowane postanowienia wzorca umowy „UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami” mieszczą się w „hipotezach” wymienionych klauzul wpisanych do Rejestru:

- treść w § 1 pkt 3 oraz § 2 pkt 3 § 3 w klauzulach z poz. 426, 786, 838;
- treść § 6 pkt 6 w klauzulach z poz. 726.

Reasumując, w rozpatrywanej sprawie bezprawność działania Uczelni w świetle art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik polega na wprowadzeniu do obrotu postanowień umownych

bezwzględnie przez prawo zakazanych, które znajdują się w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych, o którym stanowi art. 479⁴⁵ k.p.c.

W związku z powyższym należy uznać, że została spełniona przesłanka stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy.

Przepisy uokik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia z takim interesem, gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta tego przedsiębiorcy, czyli gdy są powszechne.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Uczelnię usług poprzez podpisanie wzorca umowy przez nią stosowanego, w którego treści zamieszczone zostały postanowienia o treści tożsamej z klauzulami wpisanymi do Rejestru.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Uczelni nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami szerokiego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Uczelni godzą w zbiorowy interes konsumentów, a tym samym została spełniona trzecia z wymienionych wyżej przesłanek do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Rozstrzygnięcie w pkt I sentencji decyzji. Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 uokik, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 uokik. W takim przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania, przy czym ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa na przedsiębiorcy.

Z ustaleń dokonanych w niniejszym postępowaniu wynika, że Uczelnia w dniu 7 kwietnia 2008 r. podjęła uchwałę „*UCHWAŁĘ Nr 10/2008 z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie wysokości: opłat rekrutacyjnej, czesnego, opłaty z tytułu ukończenia studiów, opłat za zaliczenia i egzaminy poprawkowe i komisyjne, różnice programowe, warunkowe podjęcie studiów w roku następnym oraz za wydanie dokumentów i duplikatów w roku akademickim 2008-2009.*”, w której dokonała modyfikacji postanowień umownych zawartych w § 1 pkt 3, § 2 pkt 3 oraz § 6 pkt 6 wzorca umowy „*UCHWAŁA Nr 11/2007 Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty rekrutacyjnej, opłaty tytułem wpisowego, opłaty z tytułu ukończenia studiów i czesnego w roku akademickim 2007 – 2008 z późniejszymi zmianami*”. Co oznacza, iż zaprzestała ona stosowania tychże postanowień umownych z dniem 7 kwietnia 2008 r. (§ 15 ww. uchwały z dnia 7 kwietnia – „*Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia*”).

W niniejszej sprawie zostały spełnione przesłanki konieczne do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik oraz

przesłanki wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 27 uokik.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

II.

Przepis art. 28 ust. 1 uokik stanowi, iż „Jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.”

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 uokik odnośnie działań Uczelni polegających na stosowaniu przez nią w obrocie konsumenckim postanowienia wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” zawartego w § 5 pkt 4 „Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów”, zachodzi konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Uczelnię przepisu art. 24 uokik.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 uokik, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

Za praktykę tego rodzaju uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru (art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik).

Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Uczelnia, posiadając osobowość prawną i świadcząc usługi edukacyjne, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 a uokik (patrz uzasadnienie do pkt. I sentencji niniejszej decyzji).

Bezprawność działania przedsiębiorcy w przypadku praktyki określonej w art. 24 ust. 2 pkt. 1 uokik przejawia się w stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru. Biorąc pod uwagę uzasadnienie do pkt. I sentencji decyzji należy stwierdzić, iż działania Uczelni polegające na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowienia wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” zawartego w § 5 pkt 4 „Zwłoka w opłacie czesnego przekraczająca 30 dni kalendarzowych skutkuje skreśleniem z listy studentów” spełniają przesłanki bezprawności.

Treść przedmiotowego postanowienia w opinii Prezesa Urzędu jest tożsama z treścią postanowienia: „Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów” uznanego przez SOKiK za klauzulę abuzywną w wyroku z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. akt XVII Amc 105/04, a następnie wpisanego do Rejestru pod nr 726.

Przedmiotowe postanowienie umowne zostało uznane przez SOKiK za niedozwolone i wpisane do Rejestru, gdyż wypełniać dyspozycję art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie, które kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Umowa o świadczenie usług edukacyjnych jest umową wzajemną, do której stosuje

się przepisy kodeksu cywilnego dotyczące zobowiązań, w tym regulujące skutki niewykonania zobowiązań. W świetle dotyczącego umów wzajemnych art. 491 § 1 k.c., jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu ciężącego na niej zobowiązania, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni termin do wykonania, z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Konsument, zawierając umowę, oczekuje od profesjonalisty, aby postępował on zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dobrymi obyczajami i zwyczajami handlowymi, które stanowią dla niego gwarancję pewności i stabilności warunków kontraktu oraz działań profesjonalisty. Przedmiotowe postanowienie umożliwia przedsiębiorcy skreślenie konsumenta z listy studentów z powodu zwłoki w regulowaniu opłat bez wyznaczenia mu dodatkowego terminu na spełnienie przez niego świadczenia pieniężnego.

Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu przez Prezesa Urzędu postanowienie wymienione w § 5 pkt 4 wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” również umożliwia Uczelni skreślenie konsumenta z listy studentów z powodu zwłoki w regulowaniu opłat bez wyznaczenia mu dodatkowego terminu na spełnienie przez niego świadczenia pieniężnego. Z uwagi na powyższe należy uznać, iż przedmiotowe postanowienie mieści w „hipotezie” ww. klauzuli, która została wpisana do Rejestru pod poz. 726.

Dla uprawdopodobnienia przez Prezesa Urzędu naruszenia przez przedsiębiorcę art. 24 uokik konieczne jest także uprawdopodobnienie, że w wyniku działań przedsiębiorcy naruszony został zbiorowy interes konsumentów (patrz uzasadnienie do pkt I sentencji niniejszej decyzji).

W przedmiotowej sprawie opisane działania Uczelni dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Potencjalny konsument, który dokonał wyboru usług świadczonych przez Uczelnię, mógł stać się adresatem zakwestionowanej w niniejszej decyzji praktyki. W związku z powyższym należy za uprawdopodobnione uznać, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie przedsiębiorcy narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na względzie, za uprawdopodobnione należy uznać, iż posługiwanie się przez Uczelnię ww. postanowieniem umownym, którego treść jest analogiczna do postanowienia wpisanego do Rejestru pod poz. 726 wypełnia znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik.

Stosownie do przepisu art. 28 uokik, jeżeli przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 uokik, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

W toku postępowania Uczelnia pismem z dnia 30 czerwca 2008 r. poinformowała, iż „Zarządzeniem Nr 8/2008 Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie zmiany wzoru umowy o warunkach odpłatności za studia, zawieranej ze studentem” przedmiotowe postanowienie zawarte w § 5 pkt 4 wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” zostało przez nią zmodyfikowane w następujący sposób: „4. Zwłoka we wniesieniu opłat związanych z odbywaniem studiów, przekraczająca 30 dni, może stanowić podstawę do skreślenia studenta z listy studentów, po uprzednim pisemnym wezwaniu studenta do uregulowania zaległości, wysyłanym na podany przez studenta adres do korespondencji”. Jednocześnie Uczelnia wskazała, iż przygotowała aneks do umowy, który ma na celu wyeliminowanie z treści łączących ją z konsumentami

niedozwolonych klauzul kwestionowanych przez Prezesa Urzędu, przekazując na dowód powyższego przedmiotowy aneks.

W piśmie z dnia 21 lipca 2008 r. Uczelnia zobowiązała się do aneksowania w terminie do dnia 31 października 2008 r. wszystkich umów zawartych z konsumentami z wykorzystaniem wzorca umowy „*Umowa o warunkach odpłatności za studia*” w celu wyeliminowania z nich abuzywnego postanowienia.

Należy zatem uznać, że przyjęte przez Uczelnię rozwiązania są równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 uokik. Z uwagi na powyższe, istnieje możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego art. 28 ust. 1 uokik. Jako że Uczelnia przejawiała inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja propozycji Uczelni, z której wynika zamiar zmiany umów zawartych na podstawie kontrolowanego w ramach niniejszego postępowania wzorca stosownie do treści nowo opracowanego postanowienia wzorca umowy.

Stosownie do przepisu art. 28 ust. 2 uokik „*w decyzji (...) Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.*” Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu zobowiązał Uczelnię do wykonania przyjętego przez nią zobowiązania do dnia 31 października 2008 r. Wyznaczając powyższy termin Prezes Urzędu wziął pod uwagę treść oświadczenia Uczelni zawartego w piśmie z dnia 30 czerwca 2008 r., w którym sama zobowiązała się do zakończenia procesu aneksowania umów w tym właśnie terminie.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji.

III.

Stosownie do art. 28 ust. 3 uokik „*w decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań*”.

Zgodnie z powołanym przepisem Uczelnia została zobowiązana do złożenia do dnia 21 listopada 2008 r. sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania. Prezes Urzędu wyznaczając powyższy termin miał na uwadze termin wykonania zobowiązania, który został określony do dnia 31 października 2008 r.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

IV.

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na tej podstawie jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak jest podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu - tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie - a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już

zawisłej przed organami administracyjnymi. Przesłanką umorzenia postępowania jest brak któregoś z elementów w odniesieniu co do strony podmiotowej jak i przedmiotowej postępowania. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a w związku z tym nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

W niniejszym postępowaniu w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętym przeciwko Uczelni Prezes Urzędu zakwestionował jej działania polegające na stosowaniu postanowienia wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” zawartego w § 4 ust 4 „Kolejne uchwały Senatu w sprawie wysokości odpłatności za studia będą uwzględniać podwyżkę czesnego wyłącznie o współczynnik inflacji w poprzednim roku, ogłaszany przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim” z uwagi na zbieżność jego treści z treścią postanowienia: „Zmiana wysokości czesnego w ciągu roku akademickiego, może nastąpić jedynie proporcjonalnie do oficjalnego wskaźnika wzrostu kosztów utrzymania” uznanego przez SOKiK za klauzulę abuzywną w wyroku z dnia 25 lipca 2005 r., sygn. akt XVII Amc 46/05, a następnie wpisanego do Rejestru pod nr 547.

Przedmiotowe postanowienie umowne zostało uznane przez SOKiK za niedozwolone i wpisane do Rejestru, gdyż przewiduje uprawnienie kontrahenta konsumenta do podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy, a przez to kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes.

Okoliczność wskazującą na bezprzedmiotowość, jakim dotknięte jest postępowanie w tym zakresie, stanowi brak wystąpienia przesłanki bezprawności w przedmiotowych działaniach Uczelni.

Prezes Urzędu w toku postępowania na podstawie wyjaśnień Uczelni ustalił, iż Uczelnia w stosowanym przez siebie w obrocie konsumenckim wzorcu umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” zapewnia konsumentowi prawo do rozwiązania umowy poprzez złożenie pisemnej rezygnacji (§ 8 ust. 1 pkt 2 lit a przedmiotowego wzorca („Każda ze stron może rozwiązać umowę w przypadku: (...) pkt. 2 Student a) złożenia pisemnej rezygnacji ze studiów”). W praktyce oznacza to, iż konsument w przypadku dokonane przez Uczelnię zmiany wysokości odpłatności za studia w drodze uchwały Senatu po zawarciu umowy, ma prawo umowę rozwiązać. Jednocześnie Prezes Urzędu ustalił, iż stosowany przez Uczelnię przedmiotowy wzorzec umowy zawierający prawo konsumenta do rozwiązania umowy - ww. § 8 ust. 1 pkt 2 lit a wzorca - został przez nią wprowadzony do obrotu konsumenckiego z dniem 1 października 2007 r. Z uwagi na to należy stwierdzić, iż działania Uczelni polegające na stosowaniu postanowienia umownego zawartego w § 4 ust 4 wzorca umowy „Umowa o warunkach odpłatności za studia” nie są bezprawne.

Powyższe ustalenia wykazały brak podstaw do uznania przedmiotowych działań Uczelni za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, ze względu na fakt, że nie naruszyła ona zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 uokik.

Biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sytuacji zachodzą przesłanki uzasadniające stwierdzenie bezprzedmiotowości postępowania administracyjnego we wskazanym zakresie, a w związku z tym konieczność wydania decyzji o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik.

Wobec powyższego, należało orzec jak w pkt IV sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zastępca Dyrektora
Departamentu Polityki Konsumenckiej
Izabela Szewczyk

Otrzymuje:

Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP z siedzibą w Warszawie przy ul. Pandy 13